

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 450-1907)

Originalt emne

Vandforsyning og Vandværk

Vandforsyning og Vandværk/Vandmaalere

Uddrag fra byrådsmødet den 9. januar 1908 - side 6

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 450-1907)

Indstilling fra Vandværksudvalget om obligatorisk Indførelse af Vandmaalere i Løbet af 6 Aar i Henhold til følgende Redegørelse fra Stadsingeniøren:

"Efter det ærede Udvalgs Anmodning skal jeg i Anledning af Tanken om obligatorisk Indførelse af Vandmaalere i Aarhus fremkomme med følgende Bemærkninger:

Vand fra Vandværket findes

indledet i ca..... 3713 Ejendomme.

At overføre. . . 3713 Ejendomme.

Overført... 3718 Ejendomme. Deraf bestemmes Vandforbruget for Tiden ved Maaler

i ca..... 877,-

Der skal altsaa anskaffes Maa-

lere til ca..... 2836 Ejendomme,

hvilket Tal dog maa rundes

aftil..... 3000-

af Hensyn til eventuel Tilvækst i Ejendommenes Antal.

For de Vandmaalere, der kan blive Spørgsmaal om at opsætte, ere Priserne p. T. følgende:

3/8 "Maalere..... 24 Kr. pr. Stk.

1/2"- 26""

3/4" 30""*

Omkostningerne ved Anbringelsen af Maalerne, som udredes af Vandværket, varierer mellem 6 Kr. og 18 Kr. efter de lokale Forhold. Som Middeltal vil derfor Prisen pr. Vandmaaler incl. Opsætning kunne sættes til 40 Kr. pr. Stk. Udgiften ved Levering' og Anbringelse af de 3000 Maalere (1 Stk. i hver Ejendom) vil da andrage 120000 Kr., hvoraf ca. 90000 Kr. medgaar til Anskaffelse af Maalerne og 30000 Kr. til Anbringelsen.

Da det vil være billigst, at Kommunen selv foretager de fornødne Reparationer af Maalerne, vil det være nødvendigt at ansætte en Mekaniker ved Vandværket samt indrette et Værkstedslokale sammesteds og anskaffe det fornødne Værktøj hertil.

Til de to sidste Foranstaltninger maa paaregnes at ville medgaa ca. 6000 Kr.

De aarlige Udgifter, som Indførelsen af Vandmaalerne vil bevirke, ere følgende:

I. Forrentning og Amortisation

af 90000 Kr. med 10 %9000 Kr.

30000 ""5%1500"

6000 ""5%"300"

----- 10800 Kr.

II. Reparation af Maalere:

Løn til en Mekaniker 1800 Kr. Vedligeholdelse af

Værktøj..... 200"

Anskaffelse af Reparationsdele 500"

-----2500"

III. Anskaffelse af nye Maalere..... 1000"

IV. Forøget Personale til Regnskab og

Maaleraflæsning: 4 Md. á, 1400. . . 5600"

V. Uforudsete Udgifter..... 1100"

21000 Kr.

Dette Beløb kan ikke fuldt ud dækkes af Indtægten af Maalerlejen, som med de nugældende Takster vilde andrage:

For 500 Stkr. '3/8 " Maalere á Kr. 3,201600 Kr.

" 1500" ½ "" á " 3,204800"

" 2000" 3/4"" á " 4,809600"

16000 Kr.

Det bør endvidere undersøges, hvorledes Vandværkets Indtægter vil stille sig ved obligatorisk Indførelse af Vandmaalere: Vandforbruget har i Aaret 1906-07 været.

til Husholdningsbrug..... 13373000 Tdr. (1.)

" Næringsbrug..... 7130800("II.)

Det maa antages, at Indførelsen af Vandmaalere vil bevirke nogen Nedgang i Vandforbruget til Husholdningsbrug, derimod næppe i Forbruget til Næringsbrug, som allerede for Tiden i ganske overvejende Mængde passerer gennem Vandmaalere. Husholdningsforbruget vilde mulig, hvis der overalt ved Udgangen af 1906 -07 havde været Maalere, kun have været 11000000 Tdr.

Endvidere maa erindres, at hvis man tænker sig Vandklosetter indført, saa vil Afgiften for disse ikke mere tilfalde Vandværket, men derimod Kloakpumpestationen.

Med de nu gældende Taxter vilde Vandværkets Indtægtsbudget da med obligatoriske Maalere have været følgende, idet der iøvrigt gaas ud fra Forholdene, som de vilde foreligge ved Udgangen af 1906-07.

1. Vand til Husholdningsbrug:

11000000 Tdr. á 150 pr. 100 Tdr. 165000 Kr.

2. Vand til Næringsbrug (ifølge Regn-

skab) 64918"

3. Vand til Byggeforetagender. . . 500"

4. Leje af Vandmaalere 16000 Kr.

Herfra Udgiften ved Aflæsning, Reparation

og Installation af Maalere samt Forrentning og Amortisation af Maalernes Anskaffelsessum
21000 "

----- -5000"

5. Andre Indtægter (Vejvanding,

Skylning af Pissoirer og Kloaker,

Mulkter)..... . 1000"

226418 Kr.

medens Regnskabet under de nuværende Forhold, hvor der overvejende betales efter
Assurancesummen, kun viser en Indtægt af 201316 Kr.

Det synes derfor at være i høj Grad sandsynligt, at obligatorisk Indførelse af Vandmaalere
vil bringe betydelig forhøjede Indtægter for Vandværket, selv med de nugældende lave
Taxter for Vandafgift og Maalerleje, og Budgettets Udgiftsside vil ikke forøges - nærmest
formindskes noget paa Grund af Nedgang i Kulforbruget.

Det vil af ovenstaaende fremgaa, at det kun er paatænkt at anbringe 1 Maaler i hver
Ejendom, og at Grundejerne ligesom for Tiden overfor Kommunen hefter for Vandafgiften."

Samuel sen forelagde Indstillingen og fremhævede, at den aarlige Merindtægt af
Vandværket efter Forslaget antagelig vilde blive ca. 25000 Kr., og at flere af de
paaregnede Udgifter ikke straks skulde ud. Foreløbig behøvede man nemlig ikke at
anlægge Reparationsværksted eller indkøbe Værktøj, ligesom ogsaa Løn til en Mekaniker
og til tre Maaleraflæsere nogle Aar kunde spares. Idet han anbefalede Indstillingen, udtalte
han, at Betalingen af Vand efter Maaler vilde være den mest retfærdige og naturlige
Maade.

Magnus Nielsen vilde anbefale og stemme for Indstillingen, idet han ansaa obligatorisk
Indførelse af Vandure for en naturlig og retfærdig Foranstaltning, skønt en Del vel nok vilde
føle sig brøstholdne, men han ønskede at vide, om der fandtes en Plan for Forslagets
Gennemførelse. Selvfølgelig skulde Nybygninger og ældre Bygninger, ved hvilke der

foretoges større Ændringer, forsynes med Ure, men der burde ogsaa findes en Regel for Anbringelsen af Resten af de 500 Ure.

Lottrup ansaa Forslagets Gennemførelse for en kostbar Historie og mente, at man af Hensyn til Pengeknapheden burde vente lidt. Han var en Tilhænger af ad Aare at indføre Vandure obligatorisk, men Prisen for Vand burde sættes ens, hvilken Beholder man end blev forsynet fra.

ter for Vandafgift og Maalerleje, og Budgettets Udgiftsside vil ikke forøges - nærmest formindskes noget paa Grund af Nedgang i Kulforbruget.

Det vil af ovenstaaende fremgaa, at det kun er paataænkt at anbringe 1 Maaler i hver Ejendom, og at Grundejerne ligesom for Tiden overfor Kommunen hefter for Vandafgiften."

Samuelson forelagde Indstillingen og fremhævede, at den aarlige Merindtægt af Vandværket efter Forslaget antagelig vilde blive ca. 25000 Kr., og at flere af de paaregnede Udgifter ikke straks skulde ud. Foreløbig behøvede man nemlig ikke at anlægge Reparationsværksted eller indkøbe Værktøj, ligesom ogsaa Løn til en Mekaniker og til tre Maaleraflæsere nogle Aar kunde spares. Idet han anbefalede Indstillingen, udtalte han, at Betalingen af Vand efter Maaler vilde være den mest retfærdige og naturlige Maade.

Magnus Nielsen vilde anbefale og stemme for Indstillingen, idet han ansaa obligatorisk Indførelse af Vandure for en naturlig og retfærdig Foranstaltning, skønt en Del vel nok vilde føle sig brøstholdne, men han ønskede at vide, om der fandtes en Plan for Forslagets Gennemførelse. Selvfølgelig skulde Nybygninger og ældre Bygninger, ved hvilke der foretoges større Ændringer, forsynes med Ure, men der burde ogsaa findes en Regel for Anbringelsen af Resten af de 500 Ure.

Lottrup ansaa Forslagets Gennemførelse for en kostbar Historie og mente, at man af Hensyn til Pengeknapheden burde vente lidt. Han var en Tilhænger af ad Aare at indføre Vandure obligatorisk, men Prisen for Vand burde sættes ens, hvilken Beholder man end blev forsynet fra.

Filtensborg anbefalede Forslaget og troede nok, at den aarlige Udgift kunde affoldes af Budgettet, da Udvalget stillede en Merindtægt i Udsigt. Forøvrigt vilde det aarlig kun blive en Merudgift af 14000 Kr., da der paa Budgettet var opført de sædvanlige 6000 Kr. til Maalere.

Samuelson oplyste, at man tænkte sig de nye Bygninger forsynet først, derefter de, der ønskede Ure, og endelig skulde Byen inddeles i Distrikter, som skulde forsynes efterhaanden. Stadsingeniøren havde i den Henseende lovet at komme med en Plan. Ligesom Hr. Lottrup ansaa han det for rigtigst, at Prisen paa Vand blev ens fra de forskellige Beholdere, men det var forøvrigt kun Vand til Næringsbrug, der betaltes med forskellige Priser; Vand til Husholdningsbrug betaltes med samme Pris over hele Byen med Undtagelse af Kristiansbjerg,

Nørgaard sympatiserede med obligatorisk Indførelse af Ure, men kunde ogsaa give Hr. Lottrup nogen Ret i, at Tidspunktet for Indførelsen var mindre heldig. Man burde begynde noget mere smaat, og da der skabtes et Aktiv, kunde der være Grund til at lade Fremtiden bære noget af Byrden, derved at en Del af Udgiften blev taget af Laan. Det rigtigste vilde derfor sikkert være, at man de første Par Aar tog smaat fat med mindre Beløb paa Budgettet og senere anvendte Beløb af det kommende Laan.

Simonsen mente ikke, det nyttede at tale imod Forslaget, men fandt dog Anledning til at sige, at de 120000 Kr. kunde anvendes paa bedre Maade. Udgiften var sikker nok, men om der vilde blive nogen Indtægt, vidste man intet om, og det vilde derfor være langt mere praktisk at ofre Summen paa en anden Ordning af Renovationsvæsenet.

Muller ønskede at vide, om der skulde anbringes Maalere i de offentlige Bygninger, f. Eks. i Skolerne, da man i saa Tilfælde vilde blive i Stand til at konstatere, hvad Skolebadene kostede.

Jakob Jensen vilde anbefale, at man fulgte Forslaget. Man kunde ikke helt regne med Maalerne som et Aktiv, da de temmelig hurtigt blev slidt op. I Virkeligheden var det kun 14000 -Kr. mere end sædvanlig, der ønskedes, og skulde man anvende mindre, vilde Fremskridtet kun blive ringe.

Mikael Johansen anbefalede Forslaget. Der foregik nu et stort og unødigt Vandspild, som vilde blive indskrænket, og man fik en større Indtægt foruden en Besparelse, ved at forskellige Udvidelser kunde udskydes. Alt i alt vilde Forslaget medføre en Fordel paa omkring 50000 Kr. Det syntes ham naturligt, at der blev anbragt Vandmaaler i hver Lejlighed, saa Lejerne kunde komme til at betale deres Part af Vandafgiften, men for Tiden kunde det vel ikke nytte at komme med Forslag i denne Retning. Hr. Nørgaards Forslag kunde se ganske tiltalende ud, men da Vandværket selv vilde bringe Udgiften hjem, troede han ikke, man vandt noget ved at følge det.

Nørgaard mente, at man savnede Erfaring, og at dette ogsaa talte for at gaa lidt varsomt frem. Efter et Aars Forsøg vilde man staa en Del klarere, og han vilde derfor foreslaa, at man paa det første Aars Budget indskrænkede sig til at opføre 12000 Kr. til Vandure og saa foretog ny Vedtagelse næste Aar. Han ønskede at vide, hvor længe Ure kunde holde, for kunde de gøre Tjeneste i 10 a 15 Aar, kunde man nok regne dem for et Aktiv.

Det forekom ham, at Kommunen ikke kunde anbringe eller forlange anbragt mere end eet Ur i hver Ejendom, men hvis Husejerne ønskede det, kunde man jo give dem Lov til paa egen Bekostning at anbringe Ure i de forskellige Lejligheder.

Filtensborg mente, at man havde Vished for, at Merindtægten vilde komme, saa han var ikke bange for, at Foranstaltningen ikke vilde lønne sig. Naar Urene skulde indføres obligatorisk, og der var 3000 Ejendomme at forsyne, syntes han, at 300 Ure for næste Aar vilde være for lidt.

Samuelson gjorde gældende, at man allerede havde en ikke ringe Erfaring, idet man kendte Forbruget og allerede havde Ure i henimod en Fjerdedel af Ejendommene. Yderligere Forsøg vilde saaledes ingen Nytte være til, og der var ingen Tvivl om, at Forslaget med Hensyn til Indtægten var paa den rigtige Side. Hvis der kun skulde anskaffes 300 Ure, kunde kun de nye Ejendomme blive forsynet, og saa vilde Foranstaltningen jo ikke engang blive et Forsøg.

Nørgaard troede ikke, den tidligere Erfaring var meget bevendt, idet Vandure hidtil kun var anskaffet af de Ejere, som mente, at de stod sig ved at betale efter Maaler. Det vilde derfor være rart, om man ogsaa kunde faa Erfaring for, hvorledes Sagen vilde stille sig med at indføre Ure i nogle Ejendomme, hvis Ejere ikke vilde staa sig ved dette. Et Forsøgsaar til vilde i hvert Fald ikke skade, særlig da man derved kunde se, om der var Anledning til at afholde Udgiften af Laan, eller om Stadsingeniøren havde Ret i, at den kunde bæres af Budgettet.

Hvis Byraadet ikke kunde gaa med til hans

neste i 10 a 15 Aar, kunde man nok regne dem for et Aktiv.

Det forekom ham, at Kommunen ikke kunde anbringe eller forlange anbragt mere end eet Ur i hver Ejendom, men hvis Husejerne ønskede det, kunde man jo give dem Lov til paa egen Bekostning at anbringe Ure i de forskellige Lejligheder.

Filtensborg mente, at man havde Vished for, at Merindtægten vilde komme, saa han var ikke bange for, at Foranstaltningen ikke vilde lønne sig. Naar Urene skulde indføres obligatorisk, og der var 3000 Ejendomme at forsyne, syntes han, at 300 Ure for næste Aar vilde være for lidt.

Samuelson gjorde gældende, at man allerede havde en ikke ringe Erfaring, idet man kendte Forbruget og allerede havde Ure i henimod en Fjerdedel af Ejendommene. Yderligere Forsøg vilde saaledes ingen Nytte være til, og der var ingen Tvivl om, at Forslaget med Hensyn til Indtægten var paa den rigtige Side. Hvis der kun skulde anskaffes 300 Ure, kunde kun de nye Ejendomme blive forsynet, og saa vilde Foranstaltningen jo ikke engang blive et Forsøg.

Nørgaard troede ikke, den tidligere Erfaring var meget bevendt, idet Vandure hidtil kun var anskaffet af de Ejere, som mente, at de stod sig ved at betale efter Maaler. Det vilde derfor være rart, om man ogsaa kunde faa Erfaring for, hvorledes Sagen vilde stille sig med at indføre Ure i nogle Ejendomme, hvis Ejere ikke vilde staa sig ved dette. Et Forsøgsaar til vilde i hvert Fald ikke skade, særlig da man derved kunde se, om der var Anledning til at afholde Udgiften af Laan, eller om Stadsingeniøren havde Ret i, at den kunde bæres af Budgettet.

Hvis Byraadet ikke kunde gaa med til hans første Forslag, vilde han foreslaa, at man kun vedtog de 20000 Kr. for et enkelt Aar og ikke for alle 6 Aar.

Simonsen var bange for, at Hr. Filtensborg vilde blive skuffet ved at tro, at man fik Penge for alt det Vand, der blev pumpet op i Vandværket. Til Gadevanding medgik der store Kvanta, og skulde dette kontrolleres, maatte der anbringes Ure paa alle Vandopstandere, og for en Del vilde Pengene saaledes komme til at gaa fra en Kasse i en anden, saa den Indtægt vilde der ikke være meget ved. Gadevandingen burde foretages med Havvand, som man let og billigt kunde forskaffe sig ved Hjælp af Pumpestationer ved Slagtehuset og Østbanegaarden.

Jakob Jensen mente, at man kunde konstatere, hvor meget Vand der brugtes til Gadevanding, ved at tælle de Vand vogne, der hver Dag kørte ud. Prøvetiden havde nu været 6 Aar, saa det var forstaaeligt, at Udvalget ønskede Spørgsmaalet endelig ordnet; men han var dog stemt for, at man holdt sig til Hr. Nørgaards Forslag om at bevilge 20000 Kr. for et Aar, saa kunde Udvalget næste Aar komme igen.

Samuelson havde intet imod at nøjes med Bevillingen for et enkelt Aar, naar det tillige blev vedtaget, at Indførelsen af Ure skulde være obligatorisk. Man vidste ikke bestemt, hvor længe en Maaler kunde gøre Tjeneste, men man antog i 10 a 15 Aar. Han troede ikke, der vilde være noget sparet ved at hente Vand fra Havet til Gadevandingen, da Transportudgifterne saa vilde blive forøget i en meget betydelig Grad.

Mikael Johansen fraraadede at følge Hr. Nørgaards Forslag, fordi det i saa Fald vilde blive et delvis maaske helt nyt Byraad, der vilde komme til at tage Beslutning de følgende Aar. Der var ingen Tvivl om, at Indførelsen af Ure vilde betale sig godt for Værket; Teatret, som før betalte 200 Kr. i Vandafgift, men nu efter Indførelse af Maaler 700 a 800 Kr., var et udmærket Bevis derfor.

Vestesen oplyste, at man vidste, hvor meget Vand der medgik til Gadevandingen, og at det var undersøgt, hvorledes Udgiften vilde stille sig, hvis der skulde vandes med Saltvand. Dette vilde paa Grund af det uhyre Vognmateriel blive en meget kostbar Foranstaltning. I ethvert Fald kunde der kun blive Tale om Vanding med Saltvand paa Vejene langs Havet, og for disse forholdsvis mindre Strækningers Skyld kunde det ikke betale sig at oprette Pumpestationer. Forbruget til Gadevanding var iøvrigt ikke saa stort, som man antog, idet der kun medgik et Kvantum, der svarede til Byens hele Forbrug i godt 3 Dage.

Han skønnede ikke, der var nogen Grund for Udvalget til at fastholde det forelagte Forslag, og syntes godt, man kunde følge Hr. Nørgaards Forslag om de 12000 Kr., der kun betød en Smule forsigtigere Fremgang. Urenes Varighed vilde meget afhænge af deres Anbringelse, idet de utvivlsomt vilde holde sig bedst, naar de blev anbragt paa et lyst og ikke for fugtigt Sted. Han vilde advare imod, at man oprettede et større Reparationsværksted; man burde hellere søge at opdrage Haandværksmestre til at reparere Urene, men for Resten laa dette Spørgsmaal jo ikke for nu.

Samuelson antog ej heller, at Spørgsmaalet om et større Reparationsværksted kom til at ligge for. Der var kun Tale om at ansætte een Mekaniker, og det vilde nok betale sig for Kommunen.

Han henstillede til Formanden, at der blev foretaget 2 Afstemninger, først en om at indføre Ure obligatorisk, og dernæst en anden om Bevillingen af de 20000 Kr. i Aar.

Formanden oplyste, at Sagen om Bevillingen skulde til en 2. Behandling. Det rigtigste vilde være i Princippet at vedtage obligatorisk Indførelse af Vandure og saa henvise den

økonomiske Side til Budgetudvalget.

Nørgaard kunde godt gaa med til denne Ordning. Han antog, at Hr. Johansen havde misforstaaet ham, idet han intet havde imod at indføre Ure obligatorisk, men kun ønskede det mindre Beløb anvendt foreløbig for at se, om det vilde være formaalstjenligt at afholde den store Del af Udgiften af Laan.

Simonsen troede ikke, man havde nøje Rede paa, hvor mange Hundrede Tusinde Tønder Vand, der medgik til Vanding, da der ved Opstanderne spildtes en Mængde. Han troede sikkert, der kunde spares ved at anvende Hawand, idet den aller største Del af Byen nok uden store Transportudgifter kunde vandes fra en Pumpestation.

Mikael Johansen saa nødvendig Sagen overgivet til Budgetudvalget, som let kunde forhale den, og anbefalede Afstemning over Udvalgets Forslag.

Formanden gjorde opmærksom paa, at man ikke nu kunde foretage endelig Beslutning, da en saa stor Sag efter Forretningsordenen skulde til to Behandlinger.

Det vedtoges at indføre Vandmaalere obligatorisk. Med Hensyn til den pekuniære Side af Sagen overgik denne til 2. Behandling og henvistes til Budgetudvalget.

gen overgik denne til 2. Behandling og henvistes til Budgetudvalget.

